INFORAKADEMIA

Kontrole PIP 2025 – poradnik dla pracodawców

Mariola Niełacna

ekspert w zakresie prawa pracy

WEBINARIUM DOSTĘPNE TAKŻE W INFOR lex KOMPLEKSOWA BAZA WIEDZY

REKOMENDUJE DGP Dziennik Gazeta Prawna

1. Plan kontroli PIP na 2025 – jakich zakresów kontroli mogą spodziewać się pracodawcy?

Główny Inspektor Pracy Marcin Stanecki na posiedzeniu Rady Ochrony Pracy przedstawił informacje dotyczące programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2025.

W 2025 r. planowane jest przeprowadzenie **aż 55 tys. kontroli**, m.in.:

- w zakresie **prawnej ochrony pracy** priorytetem działań Państwowej Inspekcji Pracy pozostają kontrole dotyczące **czasu pracy oraz wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń** ze stosunku pracy. Są to nieprawidłowości najczęściej zgłaszane w formie skarg.

- kontynuowane będą czynności sprawdzające przestrzeganie **zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy**, a także przepisów o minimalnej stawce godzinowej dla osób świadczących pracę na podstawie umów zlecenia i umów o świadczenie usług. Weryfikacji będą podlegać warunki świadczenia pracy na podstawie umów zlecenia i umów o dzieło, a także umów zawartych z osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą – w szczególności z uwzględnieniem powtarzalności ich zawierania.

Planowana liczba kontroli: bez limitów

1. Plan kontroli PIP na 2025
– jakich zakresów kontroli mogą spodziewać się pracodawcy?

- kontrole przestrzegania przepisów dotyczących **czasu pracy, w placówkach handlowych** oraz przestrzegania obowiązujących postanowień ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni. Podejmowane czynności w tym przedmiocie mają charakter interwencyjny, ale przewiduje się również realizowanie kontroli planowych, przede wszystkim w placówkach objętych kompleksową oceną stanu przestrzegania przepisów prawa pracy.

- czynności inspektorów na napływające sygnały o nieprzestrzeganiu przepisów o pracowniczych planach kapitałowych **(PPK)**, w tym dotyczących obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK, jak i niedokonywaniu wpłat do PPK.

Planowana liczba kontroli: bez limitów

1. Plan kontroli PIP na 2025
– jakich zakresów kontroli mogą spodziewać się pracodawcy?

Wśród zaplanowanych 55 tys. kontroli nie zabraknie miejsca na kontrole przestrzegania przepisów, które zostały **wprowadzone do Kodeksu pracy w ostatnim czasie.**

Należą do niech:

- kontrole dotyczące przestrzegania przez pracodawców uprawnień pracowników związanych z **rodzicielstwem - planowana liczba kontroli: 200 kontroli,**

- wykonywania **pracy w formie zdalnej – planowana liczba kontroli: bez limitów,**

- kontrole podmiotów **powierzających pracę cudzoziemcom z państw o podwyższonym ryzyku nielegalnej migracji** (Azja Centralna i Środkowa, Afryka), w tym także w celu ujawniania przypadków pozornego zatrudnienia czy powierzania innej pracy zarobkowej w ramach działań związanych ze sprowadzaniem cudzoziemców na terytorium RP- **planowana liczba kontroli: bez limitów.**

1. Plan kontroli PIP na 2025
– jakich zakresów kontroli mogą spodziewać się pracodawcy?

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował będzie przede wszystkim zagadnienia dotyczące:

- posiadania wymaganych przepisami dokumentów,
- terminowego wykonywania obowiązków przez pracodawców, m.in. udzielania odpowiedzi na wnioski pracowników,
- terminowego wypłacania wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy,
- rzetelnego prowadzenia ewidencji czasu pracy,
- zapewnienia odpoczynków dobowych i tygodniowych,
- pracy ponadwymiarowej,
- pracy w porze nocnej oraz w niedziele i święta.

2. Wybór pracodawców do kontroli
– kto zostanie wytypowany do kontroli i realizacji wyznaczonych tematów?

Inspektorzy PIP przeprowadzają kontrole:

- w wyniku skarg pracowniczych,
- w związku z realizacją tematów wyznaczanych na dany rok oraz długofalowych programów przez Głównego Inspektora Pracy,

Skargi i wnioski podlegają załatwieniu bez zbędnej zwłoki,

jednak nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich otrzymania.

2. Wybór pracodawców do kontroli
– kto zostanie wytypowany do kontroli i realizacji wyznaczonych tematów?

- ✓ W 2025 r. **kontrole planowe** **będą prowadzone** głównie w zakładach tych branż, **w których wcześniej stwierdzono najwięcej nieprawidłowości** (budownictwo, handel i naprawy, przetwórstwo przemysłowe, transport i gospodarka magazynowa oraz zakwaterowanie i usługi gastronomiczne).

Dobór podmiotów do kontroli będzie odpowiadać zróżnicowaniu pracodawców funkcjonujących na terenie danego okręgowego inspektoratu pracy (przy doborze zostaną uwzględnione takie parametry jak: wielkość zatrudnienia, forma własności, branża, w której notuje się najwyższą liczbę skarg).

- ➢ Typowanie podmiotów do kontroli będzie się także odbywać w oparciu **o monitoring mediów**, w tym również mediów elektronicznych (artykuły i doniesienia prasowe, fora internetowe itp.).

3. Kontrola legalności zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców

- **wymagane i sprawdzane dokumenty**
- **dokonywanie ustaleń w wyniku przesłuchań świadków**
- **kontrole ze wsparciem Straży Granicznej**

Kontrole **legalności zatrudnienia**, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez **cudzoziemców,** obejmować będą kwestie:

- statusu i legalnego pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- dostępu cudzoziemców do polskiego rynku pracy oraz naruszania ich praw pracowniczych,
- warunki pracy oraz prawidłowość podstawy wykonywania pracy, w szczególności zasadność zawarcia umowy innej niż umowa o pracę,
- wypłacania należności ze stosunku, a także minimalnej stawki godzinowej (w przypadku umów zlecenia).

Duży nacisk w działaniach kontrolno-nadzorczych w obszarze legalności zatrudnienia cudzoziemców położony zostanie na współpracę z innymi organami, m.in. ze Strażą Graniczną (w szczególności w przypadkach powierzania pracy znacznej liczbie cudzoziemców) oraz z ZUS-em i organami podatkowymi (m.in. w ramach powiadamiania o podejrzeniu naruszeń przepisów pozostających w kompetencjach tych instytucji).

Planowana liczba kontroli: bez limitów

3. Kontrola legalności zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców

- **wymagane i sprawdzane dokumenty,**
- **dokonywanie ustaleń w wyniku przesłuchań świadków,**
- **kontrole ze wsparciem Straży Granicznej.**

Kontrole **legalności zatrudnienia obywateli polskich** dotyczą m.in. zastosowanej podstawy prawnej wykonywania pracy, w szczególności zasadność zawarcia umowy innej niż umowa o pracę jak również wykonywania pracy bez umowy.

W celu dokonania ustaleń, zgodnie z art. 23 ust.1 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, inspektor pracy ma prawo (m.in.): żądania

- od podmiotu kontrolowanego oraz
- od wszystkich pracowników lub osób, które są lub były zatrudnione, albo które
- wykonują lub wykonywały pracę na jego rzecz na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym osób wykonujących na własny rachunek działalność gospodarczą, a także osób korzystających z usług agencji zatrudnienia, **pisemnych i ustnych informacji** w sprawach objętych kontrolą oraz **wzywania i przesłuchiwania** tych osób w związku z przeprowadzaną kontrolą.

4. Przestrzeganie przepisów dotyczących uprawnień rodzicielskich po zmianie Kodeksu pracy

- **kontrola terminowego udzielania odpowiedzi na wnioski pracowników,**
- **umożliwienie pracownikom wnioskowania w postaci elektronicznej,**
- **nowe sankcje związane nieterminowy udzielaniem odpowiedzi przez pracodawców.**

Wśród zaplanowanych 55 tys. kontroli, szczególna uwaga inspektorów będzie skupiona na przestrzeganiu przepisów, które zostały wprowadzone do Kodeksu pracy w ostatnim czasie, czyli m.in. **przestrzeganie przepisów dotyczących uprawnień rodzicielskich.**

Nowelizacja przepisów Kodeksu pracy w zakresie uprawnień rodzicielskich obejmowała następujące zagadnienia:

- zmiany w przepisach dotyczących ochrony stosunku pracy pracowników korzystających z urlopów związanych z rodzicielstwem,
- zmiany w zakresie urlopu rodzicielskiego (m.in. wydłużenie wymiaru urlopu rodzicielskiego i przyznanie nieprzenoszalnej jego części dla każdego z pracujących rodziców, zmiana zasad wykorzystywania tego urlopu, wprowadzenie dla pracownic i pracowników indywidualnego prawa do urlopu rodzicielskiego, uchylenie możliwości składania tzw. długiego wniosku o urlop rodzicielski),
- zmiany w zakresie urlopu ojcowskiego,
- wprowadzenie nowego uprawnienia – prawa do elastycznej organizacji pracy dla pracowników będących rodzicami lub opiekunami.

4. Przestrzeganie przepisów dotyczących uprawnień rodzicielskich po zmianie Kodeksu pracy

- **kontrola terminowego udzielania odpowiedzi na wnioski pracowników,**
- **umożliwienie pracownikom wnioskowania w postaci elektronicznej,**
- **nowe sankcje związane nieterminowy udzielaniem odpowiedzi przez pracodawców.**

Kontrole inspektorów w tym temacie będą obejmowały:

- sprawdzenie **rzeczywistej możliwości skorzystania przez pracowników z uprawnień** związanych z macierzyństwem, m.in. prawa do elastycznej organizacji pracy rodziców lub opiekunów dzieci do lat 8 (czas pracy),
- oraz umożliwiania lub nieograniczania pracownikom prawa do **składania wniosków** w postaci elektronicznej,
- sprawdzenie terminowego udzielania odpowiedzi na wnioski pracowników (i konieczności ich uzasadniania).

Planowana liczba kontroli: 200 kontroli

Przykład:

- Elastyczna organizacja pracy: W terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku pracodawca informuje pracownika w postaci papierowej lub elektronicznej o uwzględnieniu wniosku albo o odmowie jego uwzględniania z jednoczesnym wskazaniem przyczyny tej odmowy.

4. Przestrzeganie przepisów dotyczących uprawnień rodzicielskich po zmianie Kodeksu pracy

- **kontrola terminowego udzielania odpowiedzi na wnioski pracowników,**
- **umożliwienie pracownikom wnioskowania w postaci elektronicznej,**
- **nowe sankcje związane nieterminowy udzielaniem odpowiedzi przez pracodawców.**

Intensywna kontrola PIP w zakresie przestrzegania przepisów dot. uprawnień związanych z rodzicielstwem stanowi dla pracodawców zagrożenie związane z możliwością zastosowania przez inspektora pracy **sankcji wykroczeniowych.** Rozszerzono katalog wykroczeń m.in. o naruszenia przepisów o elastycznej organizacji pracy, urlopie opiekuńczym, uwzględnianiu wniosków o pracę zdalną pracowników uprzywilejowanych (art. 281 Kp).

Art. 281 §1. Kto, będąc pracodawcą lub działając w jego imieniu:
5) narusza przepisy o czasie pracy lub przepisy o **uprawnieniach pracowników związanych z rodzicielstwem** i zatrudnianiu młodocianych,
5a) narusza przepisy **o elastycznej organizacji pracy,** o której mowa w art. 188^1,
5c) **narusza przepisy dotyczące uwzględnienia wniosków, o których mowa w art. 142^1 i art. 67^{19} § 6 i 7,**
(obowiązek uwzględnienia wniosku o wykonywanie pracy w systemie przerywanego czasu pracy, ruchomego czasu pracy lub w indywidualnym rozkładzie czasu pracy, obowiązek uwzględnienia wniosku pracownika o wykonywanie pracy zdalnej)

- podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

5. Wykonywanie pracy zdalnej i obowiązki po stronie pracodawców

- **kontrola regulaminów/porozumień określających zasady pracy zdalnej po zmianie przepisów,**
- **zapoznanie pracowników z wymogami rozporządzenia w sprawie bhp przy monitorach ekranowych,**
- **szczegółowa kontrola akt osobowych i obowiązkowe potwierdzenia pracowników w aktach, zgromadzone przed dopuszczeniem do pracy.**

Kontrole dostosowania wewnątrzzakładowej dokumentacji do zaktualizowanych przepisów Kodeksu pracy oraz wykonywanie pracy zdalnej na warunkach określonych w przepisach to również zadania PIP na 2025r.

Kontrola PIP zostanie przeprowadzona z wykorzystaniem listy kontrolnej, która zawiera m.in. pytanie o:

- porozumienie / regulamin zawarte w pracownikiem/ obowiązki informacyjne,
- organizację pracy zdalnej,
- pracę zdalną okazjonalną,
- wymagania bhp.

Art. 67(31)
§ 6. Przed dopuszczeniem do wykonywania pracy zdalnej pracownik potwierdza w oświadczeniu składanym w postaci papierowej lub elektronicznej **zapoznanie się z przygotowaną przez pracodawcę oceną ryzyka zawodowego oraz informacją** zawierającą zasady bezpiecznego i higienicznego wykonywania pracy zdalnej oraz zobowiązuje się do ich przestrzegania.
§ 7. Dopuszczenie pracownika do wykonywania pracy zdalnej **jest uzależnione o**d złożenia przez pracownika oświadczenia w postaci papierowej lub elektronicznej, zawierającego potwierdzenie, **że na stanowisku pracy zdalnej w miejscu wskazanym przez pracownika i uzgodnionym z pracodawcą są zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki tej pracy.**

6. Kontrola przestrzegania ustawy o ochronie sygnalistów

- **uprawnienia PIP w związku z obowiązywaniem nowych przepisów,**
- **przestrzeganie zakazu stosowania działań odwetowych przez pracodawców.**

Jako obszar wymagający zwiększonej uwagi wskazano także ustawę o ochronie sygnalistów.
Wraz z nowym rokiem zaktualizuje się obowiązek wdrożenia procedury zgłoszeń wewnętrznych przez wszystkie podmioty zatrudniające co najmniej 50 osób.
Państwowa Inspekcja Pracy deklaruje, że ma stanowić realne wsparcie dla osób zgłaszających naruszenia prawa.

Inspektor sprawdzi, czy pracodawca nie stosował bądź nie stosuje działan odwetowych w stosunku do sygnalisty.
Ten katalog otwarty obejmuje swoim zakresem bardzo wiele zachowań, które mogą być stosowane przez pracodawcę na gruncie prawa pracy, takich jak np. przekazanie obowiązków, niekorzystnej zmianie miejsca wykonywania pracy lub rozkładu czasu pracy, obniżenie wynagrodzenia czy wstrzymanie szkoleń.

7. Inne tematy i zagadnienia kontrolowane przez inspektora pracy

Kontrola legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich

Eliminowanie zjawiska pracy w „szarej strefie" gospodarki. Zadania kontrolne ukierunkowane zostaną na:

- ujawnianie przypadków o zatrudniania pracowników bez zawarcia na piśmie umowy o prace,
- niedopełniania obowiązku zgłaszania osób pracujących do ubezpieczeń społecznych,
- ujawnianie przypadków, w których dochodzi do tzw. „wypłat pod stołem", tj. wypłacenia wynagrodzenia i innych należności ze stosunku pracy w całości lub w części poza oficjalnym obiegiem, bez odprowadzenia należnych składek do ZUS i zaliczek na podatek dochodowy.
- sytuacje stanowiące obejście obowiązujących przepisów prawa pracy poprzez zawarcie umów cywilnoprawnych (umów-zleceń, umów o świadczenie usług) w warunkach właściwych dla stosunku pracy.

Planowana liczba kontroli: **bez limitów.**

7. Inne tematy i zagadnienia kontrolowane przez inspektora pracy

Agencje zatrudnienia i agencje pracy tymczasowej

Kontrole w zakresie delegowaniu pracowników z i na terytorium Polski w ramach świadczenia usług oraz w transporcie międzynarodowym.

Kontrole agencji zatrudnienia mają obejmować m.in.

- weryfikację obowiązku dokonania wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia oraz obowiązku prowadzenia tego rodzaju działalności zgodnie z warunkami określonymi w przepisach prawa.

Planowana liczba kontroli:

Agencje zatrudnienia – egzekwowanie przestrzegania przepisów o warunkach prowadzenia agencji: **300 kontroli**

Outsourcing/leasing a praca tymczasowa: **200 kontroli**

Agencje pracy tymczasowej – egzekwowanie przestrzegania przepisów o zatrudnianiu pracowników tymczasowych: **bez limitów**

Pracodawcy użytkownicy: **150 kontroli**

Agencje zatrudnienia prowadzone przez podmioty/cudzoziemców spoza UE: **bez limitów**

7. Inne tematy i zagadnienia kontrolowane przez inspektora pracy

Przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudniania młodocianych oraz zatrudniania dzieci do lat 16

W odniesieniu do bhp, kontrolą zostanie objęty przede wszystkim obowiązek:

- opracowania oceny ryzyka zawodowego przy wykonywaniu określonej pracy,
- udzielania informacji pracownikom o ryzyku zawodowym oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami (w tym również przedstawicielom ustawowym młodocianego),
- kierowania młodocianych na badania lekarskie,
- przeprowadzanie szkoleń w zakresie bhp,
- prowadzenia wykazów związanych z zatrudnianiem pracowników młodocianych – rodzaju prac i wykazu stanowisk pracy dozwolonych pracownikom młodocianym w celu odbywania przygotowania zawodowego, wykazu prac wzbronionych młodocianym i stanowisk pracy, na których są wykonywane te prace, wykazu lekkich prac.

Planowana liczba kontroli: bez limitów

7. Inne tematy i zagadnienia kontrolowane przez inspektora pracy

Handel – przestrzeganie przepisów o czasie pracy oraz ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni

W roku 2025 kontrole w handlu będą koncentrowały się głównie na zagadnieniu przestrzegania przepisów o czasie pracy. Dodatkowo Państwowa Inspekcja Pracy będzie kontynuować, realizowane od 2018 r., kontrole przestrzegania przepisów o ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni.

Kontroli poddane zostaną zarówno sklepy wielkopowierzchniowe, jak i mniejsze placówki, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek, w których uprzednio ujawniono nieprzestrzeganie przepisów, ale także sklepy które korzystały z wyłączenia ustawowego określonego w art. 6 ust. 1 pkt 10 ww. ustawy, tj. placówki handlowe w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku.

Planowana liczba kontroli: bez limitów

7. Inne tematy i zagadnienia kontrolowane przez inspektora pracy

Pierwsza kontrola – wsparcie małych firm w stworzeniu praworządnych i bezpiecznych warunków pracy

W 2025 roku kontynuowana będzie formuła pierwszych kontroli w mikro i małych przedsiębiorstwach, które będą miały charakter przede wszystkim instruktażowo-doradczy, motywujący do przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp i legalności zatrudnienia.

W programie działania PIP na 2025-2027 przewidziano również, że podczas **pierwszej kontroli** inspektorzy pracy będą:

- wskazywali pracodawcom i podmiotom organizującym pracę nieprawidłowości z zakresu prawa pracy, w tym bhp, dokonując ich analizy prawno-technicznej oraz zastosują środki prawne (decyzje, wystąpienia i polecenia) przewidziane w ustawie o PIP,
- określą czas na wyeliminowanie przez pracodawcę stwierdzonych uchybień i **nie będą** okresowo stosować sankcji, o ile kontrola nie ujawni rażących naruszeń przepisów bhp, a zwłaszcza sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia.

INFORAKADEMIA

Zapraszamy do zadawania pytań!

WEBINARIUM DOSTĘPNE TAKŻE W INFOR lex KOMPLEKSOWA BAZA WIEDZY

REKOMENDUJE DGP | Dziennik Gazeta Prawna

INFORAKADEMIA

Kontrole PIP 2025 – poradnik dla pracodawców

Mariola Niełacna

ekspert w zakresie prawa pracy

WEBINARIUM DOSTĘPNE TAKŻE W INFORlex KOMPLEKSOWA BAZA WIEDZY

REKOMENDUJE DGP Dziennik Gazeta Prawna